

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdu a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **Ing. G. G.**, zast. JUDr. Ing. Martinem Florou, Dr., advokátem se sídlem Dominikánské nám. 656/2, Brno, proti žalovanému: **Krajský úřad Středočeského kraje**, se sídlem Zborovská 11, Praha 5, o kasační stížnosti osoby žádající o přiznání postavení osoby zúčastněné na řízení: **Ing. B. Ch.**, proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 18. 4. 2023, č. j. 41 A 13/2023-56,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I.

Průběh dosavadního řízení

[1] Žalobou podanou u Krajského soudu v Praze se žalobce domáhá zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 12. 2022, č. j. 153829/2022/KUSK, kterým žalovaný zamítl jeho odvolání a potvrdil rozhodnutí Městského úřadu Rakovník ze dne 15. 6. 2022, č. j. MURA/29992/2022/PN-48. Tímto rozhodnutím správní orgán I. stupně žalobci uložil opatření dle § 51 odst. 1 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), spočívající v povinnosti odstranit na pozemcích určených k plnění funkcí lesa oplocení západní, severní a části východní hranice pozemku parc. č. XA v k. ú. Ř. a oplocení severní a části východní hranice pozemku parc. č. XB v k. ú. P. R., a to do 6 měsíců od nabytí právní moci rozhodnutí.

[2] Přípisem ze dne 1. 3. 2023, č. j. 41 A 13/2023-33, krajský soud vyzval dle § 34 odst. 2 s. ř. s. Ing. B. Ch., aby ve lhůtě dvou týdnů od doručení této výzvy oznámila, zda bude v řízení uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení. V podání předaném k poštovní přepravě a zároveň doručeném do datové schránky krajského soudu dne 11. 4. 2023 Ing. B.

Ch. oznámila, že práva osoby zúčastněné na řízení bude uplatňovat, a zároveň se vyjádřila k věci.

[3] Usnesením ze dne 18. 4. 2023, č. j. 41 A 13/2023-56, krajský soud rozhodl, že Ing. B. Ch. není osobou zúčastněnou na řízení. Krajský soud konstatoval, že zmiňovaná výzva k uplatnění práv osoby zúčastněné na řízení byla Ing. B. Ch. doručována dle § 42 odst. 1 s. ř. s. prostřednictvím držitele poštovní licence do vlastních rukou. Při pokusu o doručení dne 6. 3. 2023 nebyla zastížena, zásilka proto byla uložena u poskytovatele poštovních služeb. Vzhledem k tomu, že si Ing. B. Ch. zásilku nevyzvedla v rámci zákonné úložní lhůty 10 dnů, má se v souladu s § 49 odst. 4 větou první o. s. ř. ve spojení s § 42 odst. 5 s. ř. s. za to, že jí zásilka byla doručena posledním dnem této lhůty, tj. dne 16. 3. 2023. Následně jí byla zásilka vložena do schránky. Soudem stanovená lhůta pro uplatnění práv osoby zúčastněné na řízení tedy uplynula ve čtvrtek dne 30. 3. 2023. Ing. B. Ch. však dané oznámení předala k poštovní přepravě až dne 11. 4. 2023, tedy po uplynutí stanovené lhůty dle § 34 odst. 2 věty druhé s. ř. s. Z uvedeného důvodu krajský soud dle § 34 odst. 4 s. ř. s. napadeným usnesením vyslovil, že Ing. B. Ch. není osobou zúčastněnou na řízení.

II.

Obsah kasační stížnosti a vyjádření účastníků řízení

[4] Ing. B. Ch. (stěžovatelka) podala proti usnesení krajského soudu ze dne 18. 4. 2023, č. j. 41 A 13/2023-56, kasační stížnost. Stěžovatelka tvrdí, že v době, kdy jí byla doručována zmiňovaná výzva krajského soudu byla na dovolené mimo ČR, a to až do 10. 4. 2023, kdy po návratu našla výzvu ve své poštovní schránce. Stěžovatelka je přesvědčena o tom, že dobu jejího pobytu na dovolené nelze započítávat do běhu úložní lhůty, neboť vůbec neměla možnost se dozvědět, že jí nějaká výzva byla doručována. Jakmile se o tom po návratu z dovolené dozvěděla, okamžitě reagovala, proto má za to, že oznámení o uplatňování práv osoby zúčastněné na řízení učinila včas.

[5] Postup krajského soudu považuje stěžovatelka za hrubou nespravedlnost též z toho důvodu, že se až ze zmiňované výzvy krajského soudu dozvěděla o tom, že správní orgány žalobou napadenými rozhodnutími uložily třetí osobě (žalobci) odstranění oplocení, které je v jejím vlastnictví a které chrání její lesní pozemky před škodami působenými zvěří. Správní orgány tedy stěžovatelku opominuly ve věci, která se týká jejího vlastnického práva, a následně jí možnost obrany upřel rovněž krajský soud.

[6] Z těchto důvodů stěžovatelka navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení krajského soudu zrušil.

[7] Žalobce ve vyjádření ke kasační stížnosti stěžovatelky potvrzuje její argumentaci a uvádí, že byla postupem krajského soudu fakticky zbavena možnosti vyjádřit se k mocenskému zásahu správních orgánů do jejího ústavního vlastnického práva, a to jen v důsledku krátkodobého pobytu mimo území ČR. Žalobce zdůrazňuje, že § 34 odst. 2 s. ř. s. musí být interpretován ústavně konformně, přičemž se z něj podle jeho názoru podává, že určení okamžiku, kdy budou v úvahu připadající osoby dle uvedeného ustanovení osloveny, jakož i samo stanovení lhůty k uplatnění práv osoby zúčastněné na řízení je plně v diskreční pravomoci soudu. Toto ustanovení soudu podle názoru žalobce ani nezapovídá, aby výzvu k uplatnění práv osoby zúčastněné na řízení učinil opakovaně. Žalobce je tak přesvědčen o tom, že krajský soud měl dostatečný prostor k tomu, aby při stanovení okruhu

pokračování

osob zúčastněných na řízení postupoval v souladu se základními právy oslovených osob. Této možnosti však krajský soud nevyužil a stěžovatelce tak byla možnost ochrany před postupem správních orgánů v rozporu s jejími základními právy navždy odepřena. Z tohoto důvodu žalobce navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnosti stěžovatelky vyhověl.

[8] Žalovaný se ke kasační stížnosti stěžovatelky nevyjádřil.

III.

Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[9] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozhodnutí krajského soudu (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), a je podána oprávněnou osobou, neboť stěžovatelka je osobou, o jejíž účasti na řízení krajský soud napadeným usnesením rozhodoval (§ 102 s. ř. s.). Podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu, jímž se řízení o žalobě nekončí, nevznikla stěžovatelce poplatková povinnost, stejně tak nemusí být v tomto typu řízení zastoupena advokátem ve smyslu § 105 odst. 2 s. ř. s. (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014-19, publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS; všechna zde uvedená rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná též na www.nssoud.cz).

[10] Nejvyšší správní soud dále přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v mezích rozsahu kasační stížnosti a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda toto rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[11] Podle § 34 odst. 2 s. ř. s. „[n]avrhovatel je povinen v návrhu označit osoby, které přicházejí v úvahu jako osoby zúčastněné na řízení, jsou-li mu známy. Předseda senátu takové osoby vyrozumí o probíhajícím řízení a vyzve je, aby ve lhůtě, kterou jim k tomu současně stanoví, oznámily, zda v řízení budou uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení; takové oznámení lze učinit pouze v této lhůtě. Současně s vyrozuměním je poučí o jejich právech. Obdobně předseda senátu postupuje, zjistí-li se v průběhu řízení, že je tu další taková osoba. O osobních údajích, o těchto osobách uváděných, platí přiměřeně ustanovení § 37 odst. 3.“ (důraz doplněn).

[12] Jak bylo podrobně vyloženo v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 12. 2010, č. j. 7 As 70/2009-190, publ. pod č. 2341/2011 Sb. NSS, pro získání postavení osoby zúčastněné na řízení musí být kumulativně naplněny dvě podmínky: „*První podmínka je materiální a splňuje ji ten, kdo je přímo dotčen ve svých právech a povinnostech vydáním napadeného správního rozhodnutí, resp. nečinností správního orgánu, a dále ten, kdo může být přímo dotčen zrušením správního rozhodnutí soudem či vydáním soudního rozhodnutí podle návrhu, ale není účastníkem řízení, protože nepodal žalobu. Druhá podmínka je formální a splní ji ten, kdo výslovně oznámí, že bude v řízení práva osoby zúčastněné na řízení uplatňovat. K uvedeným podmínkám lze odkázat na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 9. 2004, č. j. 7 As 33/2003-80 (publikován pod č. 489/2005 Sb. NSS), ze dne 16. 7. 2009, č. j. 8 Afs 15/2009-129, ze dne 5. 8. 2010, č. j. 7 Afs 5/2010-284 a ze dne 26. 8. 2010, č. j. 1 As 17/2010-294.*“ Jak uvedl Nejvyšší správní soud např. v rozsudku ze dne 19. 4. 2018, č. j. 2 As 107/2017-72, „[z]mešká-li subjekt domáhající se procesního postavení osoby zúčastněné

na řízení lhůtu stanovenou soudem podle § 34 odst. 2 věty druhé s. ř. s., nesplní formální podmínku a není osobou zúčastněnou na řízení, což soud vysloví usnesením (§ 34 odst. 4 s. ř. s.).“

[13] Je nesporné, že sdělení stěžovatelky, že bude uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení, bylo předáno k poštovní přepravě dne 11. 4. 2023. Pro posouzení projednávané věci je tudíž rozhodné, kdy byla stěžovatelce doručena písemnost krajského soudu ze dne 1. 3. 2023, č. j. 41 A 13/2023-33, která obsahovala vyrozumění o probíhajícím řízení a výzvu k oznámení, zda bude stěžovatelka uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení dle § 34 odst. 2 s. ř. s., včetně řádného poučení, že tak stěžovatelka může učinit pouze ve stanovené lhůtě.

[14] Podle § 42 odst. 5 s. ř. s. „[n]estanoví-li tento zákon jinak, užijí se pro způsob doručování obdobně předpisy platné pro doručování v občanském soudním řízení“.

[15] Podle § 49 odst. 2 věty první o. s. ř. pro doručování do vlastních rukou platí, že „[n]ezastihl-li doručující orgán adresáta písemnosti, písemnost uloží a adresátu zanechá vhodným způsobem písemnou výzvu, aby si písemnost vyzvedl“. Podle § 49 odst. 4 o. s. ř. „[n]evyzvedne-li si adresát písemnost ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byla připravena k vyzvednutí, považuje se písemnost posledním dnem této lhůty za doručenou, i když se adresát o uložení nedozvěděl. Doručující orgán po marném uplynutí této lhůty vhodí písemnost do domovní nebo jiné adresátem užívané schránky (...)“ (důraz doplněn).

[16] Ve spisu krajského soudu je na č. l. 34 obsažena doručenka do vlastních rukou, typ I., vztahující se k zásilce, která obsahovala písemnost č. j. 41 A 13/2023-33 a kterou soud adresoval stěžovatelce na její adresu L. X, P. X. Na doručence je poštovní doručovatelkou vyplněno, že vzhledem k tomu, že adresát nebyl zastížen, byla zásilka (písemnost) uložena a připravena k vyzvednutí dne 6. 3. 2023 a adresátu byla zanechána výzva, aby si zásilku (písemnost) vyzvedl. Dále obsahuje tato doručenka záznam o tom, že vzhledem k tomu, že si adresát zásilku (písemnost) v úložní době nevyzvedl, byla vložena do domovní nebo jiné adresátem užívané schránky dne 22. 3. 2023.

[17] Nejvyšší správní soud se plně ztotožňuje s krajským soudem, že v souladu s citovanými ustanoveními § 49 odst. 4 o. s. ř. ve spojení s § 42 odst. 5 s. ř. s. se má za to, že byla stěžovatelce daná písemnost doručena uplynutím posledního dne (desetidenní) úložní lhůty, tj. ve čtvrtek dne 16. 3. 2023. Na této skutečnosti nemůže nic změnit ani tvrzení stěžovatelky, že byla po dobu běhu úložní lhůty, jakož i později až do 10. 4. 2023, na dovolené, tedy mimo své bydliště. Jak vyplývá z výše uvedené citace, § 49 odst. 4 o. s. ř. výslovně stanoví, že fikce doručení uplynutím úložní lhůty nastává i v případě, že se adresát o uložení doručované písemnosti nedozvěděl. Z ustálené judikatury vyplývá, že právní fikce doručení „představuje nástroj výjimečný, striktně určený k dosažení právní jistoty jako jednoho z hlavních ústavních postulátů v podmínkách právního státu. Aby přitom mohla splnit svůj takto vymezený účel, musí respektovat všechny náležitosti, které s ní zákon spojuje. Jen v takovém případě je soud oprávněn její naplnění konstatovat“ (nálezn Ústavního soudu ze dne 11. 6. 2013, sp. zn. III. ÚS 272/13; srov též např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 5. 2018, č. j. 2 As 112/2018-28). V nyní posuzované věci však stěžovatelka nenamítá a tím méně dokládá, že by nebyly dány veškeré náležitosti fikce doručení, pouze uvádí, že by se do úložní lhůty neměla započítávat doba její tvrzené nepřítomnosti v místě bydliště, což je však ve výslovném rozporu s dikcí § 49 odst. 4 o. s. ř.

pokračování

[18] Jinou otázkou je, zda by v případě, že by stěžovatelka prokázala své tvrzení o svém dočasném pobytu mimo místo doručování, mohla být taková skutečnost důvodem k tomu, aby krajský soud na její návrh rozhodl dle § 50d o. s. ř. ve spojení s § 42 odst. 5 s. ř. s. o tom, že je toto doručení neúčinné. Právě institut neúčinnosti doručení dle § 50d o. s. ř. slouží k odstranění přílišné tvrdosti fikce doručení v případech, kdy se účastník s písemností z omluvitelného důvodu nemohl seznámit. Tento návrh, společně s řádným doložením tvrzeného důvodu, však stěžovatelka u krajského soudu v příslušné lhůtě dle § 50d odst. 1 věty druhé o. s. ř. neuplatnila.

[19] Krajský soud tedy neměl jinou možnost než vycházet z toho, že jím stanovená, zcela přiměřená dvoutýdenní lhůta (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 11. 2021, č. j. 7 As 211/2021-16, bod 14) k uplatnění práv osoby zúčastněné na řízení dle § 34 odst. 2 s. ř. s. počala běžet dnem právní fikce doručení výzvy, tedy ve čtvrtek dne 16. 3. 2023, že tato lhůta marně uplynula ve čtvrtek dne 30. 3. 2023 (srov. § 40 odst. 2 s. ř. s.) a že tedy oznámení stěžovatelky o uplatnění práv osoby zúčastněné na řízení bylo dne 11. 4. 2023 podáno opožděně.

[20] I přesto měla stěžovatelka k dispozici další procesní prostředek, jak se pokusit dosáhnout na postavení osoby zúčastněné na řízení, a to podat společně se zmiňovaným oznámením u krajského soudu rovněž žádost dle § 40 odst. 5 s. ř. s. o prominutí zmeškání lhůty k provedení daného úkonu z vážných omluvitelných důvodů a tyto důvody opět krajskému soudu řádně doložit. Ani to však stěžovatelka neučinila (a jí nyní tvrzený důvod nedoložila dokonce ani v řízení o kasační stížnosti).

[21] Za těchto okolností byl krajský soud povinen vycházet z toho, že stěžovatelka nesplnila výše zmiňovanou formální podmínku dle § 34 odst. 2 s. ř. s. pro získání postavení osoby zúčastněné na řízení, tedy že neučinila včasné oznámení, že bude v řízení práva osoby na něm zúčastněné uplatňovat. Krajskému soudu tedy nezbylo, než napadeným usnesením dle § 34 odst. 4 s. ř. s. vyslovit, že stěžovatelka není osobou zúčastněnou na řízení o dané žalobě.

[22] Na tomto závěru nemůže nic změnit ani tvrzení stěžovatelky (a žalobce), podle něhož správní orgány ve správním řízení, jehož výsledkem je žalobou napadené rozhodnutí, nejednaly se stěžovatelkou jakožto s účastnicí tohoto řízení, přestože v něm byla dotčena její vlastnická práva. Právní prostředky k nápravě takového tvrzeného pochybení správních orgánů měla stěžovatelka primárně hledat ve správním řádu (srov. zejména odvolání opomenutého účastníka řízení dle § 84 správního řádu), toto její tvrzení však rozhodně nezakládá důvod, proč by měla být vyňata z povinnosti dle § 34 odst. 2 věty druhé s. ř. s. oznámit soudu, že bude uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení pouze ve lhůtě k tomu soudem stanovené.

[23] Nad rámec nutného odůvodnění Nejvyšší správní soud k argumentu žalobce tím, že by krajský soud mohl stěžovatelku vyzvat k uplatnění práv osoby zúčastněné na řízení opakovaně, dodává, že k takovému postupu krajský soud rozhodně oprávněn není, neboť by tím zcela popřel smysl vícekrát zmiňované věty druhé § 34 odst. 2 s. ř. s., podle níž lze oznámení o uplatňování práv osoby zúčastněné na řízení učinit pouze ve lhůtě, kterou k tomu soud určil.

IV.
Závěr a náklady řízení

[24] Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[25] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch a totéž lze říci též o žalobci, který její kasační stížnost ve svém vyjádření podpořil, avšak s ohledem na povahu projednávané věci nelze za úspěšného považovat ani žalovaného. Žádný z účastníků řízení o kasační stížnosti tedy nemá právo na náhradu jeho nákladů.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 29. srpna 2023

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu